

گزارش ۳

حسام کمای

شتاب تازه در تورم تولید

شاخص قیمت تولیدکننده در پاییز ۱۴۰۴ به ۳۸۷/۱ رسید و با ثبت تورم فصلی ۱۲/۸ درصدی، تورم نقطه‌به‌نقطه ۵۲/۷ درصدی و تورم سالانه ۴۵/۵ درصدی، از افزایش فشار هزینه در بخش‌های کشاورزی، برق، معدن و خدمات حکایت دارد

تازه‌ترین گزارش شاخص قیمت تولیدکننده نشان می‌دهد پاییز ۱۴۰۴ برای فعالان بخشی تولیدفصلی پر هزینه بوده است. شاخص قیمت کل تولیدکننده به عدد ۳۸۷/۱ رسیده که بیانگر رشد محسوس قیمت کالاها و خدمات در مبدأ تولید است. این شاخص که تغییرات میانگین قیمت دریافتی تولیدکنندگان را اندازه‌گیری می‌کند، از افزایش ۱۲/۸درصدی نسبت به فصل قبل حکایت دارد. مقایسه با پاییز سال گذشته نیز تصویری روشن‌تر از ایجاد افزایش قیمت‌ها ارائه می‌دهد؛ جایی که تورم نقطه‌به‌نقطه به ۵۲/۷درصد رسیده است. در مقیاس سالانه نیز میانگین قیمت‌ها در چهار فصل منتهی به پاییز امسال ۴۵/۵درصد بیشتر از دوره مشابه سال قبل بوده است. این ارقام نشانه‌ای از فشار فزاینده هزینه تولید در اقتصاد کشور به شمار می‌رود که دیر با زود آثار آن در بازار مصرف نیز آشکار می‌شود.

■ ■ ■

گزارش رسمی منتشرشده درباره شاخص قیمت کل تولیدکننده در پاییز ۱۴۰۴ تصویری از تشدید روند افزایشی هزینه‌ها در بخش تولید ارائه می‌دهد. این شاخص که یکی از نماگرهای مهم تحولات قیمتی در اقتصاد محسوب می‌شود، تغییرات قیمت کالاها و خدمات را در مرحله تولید و پیش از رسیدن به دست مصرف‌کننده نهایی رصد می‌کند. از همین رو بسیاری از تحلیلگران آن را به‌عنوان شاخص پیش‌نگر تورم مصرف‌کننده تلقی می‌کنند، زیرا افزایش قیمت در مبدأ تولید معمولاً با فاصله زمانی معینی به بازار خرده‌فروشی منتقل می‌شود.

بر اساس این گزارش، شاخص قیمت کل تولیدکننده در پاییز امسال به ۳۸۷/۱ رسیده است. این رقم در مقایسه با تابستان ۱۴۰۴ معادل ۱۳/۸درصد افزایش نشان می‌دهد. نرخ تورم فصلی در فصل قبل ۱۲/۸درصد اعلام شده بود و اکنون با عدد ۲۶/۱۶ واحد درصدی مواجه شده است. این تغییر بیانگر آن است که سرعت رشد قیمت‌ها در بخش تولید نه‌تنها متوقف نشده، بلکه شتاب بیشتری گرفته است.

■ افزایش محسوس در تورم فصلی

تورم فصلی به معنای درصد تغییر شاخص قیمت نسبت به فصل قبل است. ثبت نرخ ۳/۸ درصدی در پاییز نشان می‌دهد میانگین قیمت دریافتی تولیدکنندگان برای کالاها و خدمات خود در فاصله سه‌ماهه تابستان تا پاییز با رشد قابل توجهی همراه بوده است. در میان گروه‌های اصلی، بخش کشاورزی بیشترین افزایش فصلی را تجربه کرده و نرخ ۳۰/۵درصدی را به ثبت رسانده است. چنین افزایشی بیانگر آن است که تولیدکنندگان محصولات کشاورزی در این فصل با رشد شدید هزینه‌ها یا افزایش قیمت فروش مواجه بوده‌اند.

در مقابل، گروه «تولید، انتقال و توزیع برق» کمترین تورم فصلی را با نرخ ۱/۷درصد ثبت کرده است. این اختلاف چشمگیر میان بخش‌ها نشان می‌دهد فشار هزینه‌ها به‌صورت یکنواخت توزیع نشده و برخی بخش‌ها بیش از دیگران تحت تأثیر عوامل تورم‌زا قرار گرفته‌اند.

■ جهش در تورم نقطه‌به‌نقطه

مقایسه پاییز ۱۴۰۴ با پاییز سال گذشته تصویر گسترده‌تری از روند قیمتی ارائه می‌دهد. تورم نقطه‌به‌نقطه که تغییر شاخص نسبت به فصل مشابه سال قبل را نشان می‌دهد، به ۵۲/۷درصد رسیده است. این رقم در فصل قبل ۴۶/۱درصد اعلام شده بود و اکنون ۷/۶ واحد درصد افزایش یافته است. به بیان ساده، تولیدکنندگان در پاییز امسال به‌طور متوسط بیش از ۵۲ درصد بیشتر از پاییز سال گذشته برای محصولات خود قیمت دریافت کرده‌اند. این رشد قابل توجه، نشانه استمرار روند افزایشی هزینه‌ها در یک بازه زمانی یک‌ساله است. در میان بخش‌های مختلف، کشاورزی با ثبت تورم نقطه‌به‌نقطه ۵۵/۱درصدی بیشترین افزایش را تجربه کرده است. این عدد بیانگر آن است که قیمت محصولات این بخش نسبت به سال گذشته تقریباً دوبرابر شده است. در سوی دیگر، گروه خدمات کمترین تورم نقطه‌به‌نقطه را با نرخ ۴۵/۱درصد داشته است. هرچند این رقم در مقایسه با سایر گروه‌ها پایین‌تر محسوب می‌شود، اما همچنان بیانگر افزایش قابل توجه هزینه‌ها در این حوزه است.

■ صعود تورم سالانه

تورم سالانه که میانگین تغییرات شاخص در چهار فصل منتهی به فصل جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل را نشان می‌دهد، در پاییز ۱۴۰۴ به ۴۵/۵درصد رسیده است. این شاخص در فصل قبل ۳۸/۵درصد گزارش شده بود و اکنون با رشد ۷درصدی همراه شده است.

این بدان معناست که میانگین قیمت دریافتی تولیدکنندگان در یک سال منتهی به پاییز امسال نسبت به سال قبل از آن، نزدیک به ۴۶درصد افزایش یافته است. چنین افزایشی از تداوم روند تورمی در ساختار هزینه تولید حکایت دارد.

در بررسی بخش‌های مختلف، بیشترین تورم سالانه با نرخ ۷۰/۴درصد به گروه «تولید، انتقال و توزیع برق» تعلق دارد. این در حالی است که کمترین نرخ تورم سالانه، معادل ۳۹/۹درصد، در بخش معدن ثبت شده است.

تفاوت میان نرخ‌های فصلی، نقطه‌به‌نقطه و سالانه نشان می‌دهد که تورم تولیدکننده در حال حرکت در مسیری صعودی است و شتاب آن در ماه‌های اخیر افزایش یافته است. از منظر تحلیلی، افزایش تورم فصلی می‌تواند نشانه‌ای از تشدید فشارهای کوتاه‌مدت باشد، در حالی که رشد تورم سالانه بیانگر تثبیت روند افزایشی در افق میان‌مدت است.

شاخص قیمت تولیدکننده علاوه بر آنکه وضعیت هزینه‌های جاری تولید را منعکس می‌کند، سیگنال مهمی برای سیاست‌گذاران اقتصادی نیز به شمار می‌رود. رشد قابل توجه این شاخص می‌تواند حاکی از افزایش قیمت مواد اولیه، هزینه انرژی، دستمزدها و سایر نهاده‌های تولید باشد. در صورتی که این روند ادامه یابد، احتمال انتقال فشار هزینه‌ها به مصرف‌کنندگان نهایی افزایش می‌یابد.

از سوی دیگر، اختلاف معنادار میان بخش‌ها نشان می‌دهد که سیاست‌های حمایتی یا تنظیمی باید متناسب با شرایط هر حوزه طراحی شود. بخش کشاورزی با ثبت بالاترین نرخ‌های فصلی و نقطه‌به‌نقطه، نیازمند بررسی دقیق‌تر عوامل اثرگذار بر هزینه‌ها است. در مقابل، بخش معدن با وجود ثبت کمترین تورم سالانه، همچنان با رشد نزدیک به ۴۰ درصدی قیمت‌ها مواجه است که رقم اندکی محسوب نمی‌شود.

در مجموع، آمارهای پاییز ۱۴۰۴ حاکی از آن است که روند افزایشی قیمت‌ها در سطح تولید تداوم یافته و حتی در برخی شاخص‌ها شدت بیشتری گرفته است. استمرار این وضعیت می‌تواند بر سودآوری بنگاه‌ها، قدرت رقابت‌پذیری تولید داخلی و سطح عمومی قیمت‌ها در بازار مصرف اثرگذار باشد.

تحلیلگران اقتصادی بر این باورند که رصد مستمر شاخص قیمت تولیدکننده می‌تواند به پیش‌بینی روندهای آتی تورم کمک کند. هرچند این شاخص به‌تنهایی تعیین‌کننده مسیر قیمت‌ها در بازار مصرف نیست، اما به‌عنوان یکی از مهم‌ترین نماگرهای پیش‌نگر، تصویری روشن از تحولات هزینه‌ای در بخش واقعی اقتصاد ارائه می‌دهد.

پاییز ۱۴۰۴ با ثبت نرخ‌های بالای تورم تولیدکننده به پایان رسیده است. تداوم این روند در فصل‌های آینده می‌تواند چالش‌های تازه‌ای برای مدیریت تورم و ثبات اقتصادی ایجاد کند. تصمیم‌های سیاستی در حوزه پولی، مالی و تنظیم بازار در ماه‌های پیش‌رو نقش تعیین‌کننده‌ای در مهار تشدید این روند خواهد داشت.

گزارش یک

زینب زریں

تسهیلات اشتغال مددجویان اگر با تأخیر پرداخت شود، نیاز به دلیل محدودیت‌های بانکی تخصیص نیاید، عملاً فرصت طلایی توسعه خورشیدی مردمی از دست می‌رود. در سال‌های گذشته، برخی از طرح‌های اشتغال به دلیل تأخیر در ابلاغ منابع یا سختگیری‌های بانکی معطل مانده‌اند. در حالی که هزینه نصب سامانه‌های خورشیدی اولیه دشوار است، بنابراین پرداخت بوموقع وام‌های اشتغال، با دوره تنفس مناسب و نرخ ترجیحی، شرط لازم برای شکل‌گیری این زنجیره ارزش است. نقش وزارت امور اقتصادی و دارایی و بانک مرکزی در تضمین تخصیص منابع، نظارت بر بانک‌های عامل و جلوگیری از انحراف منابع، در این میان حیاتی است. ■ ■ ■

ایران به لحاظ تابش خورشید در زمره کشورهای ممتاز جهان است. بخش عمده‌ای از جغرافیای کشور بیش از ۳۰۰روز آفتابی در سال دارد و این مزیت طبیعی می‌تواند به یک مزیت رقابتی اقتصادی تبدیل شود. توسعه سامانه‌های خورشیدی کوچک‌مقیاس، به‌ویژه در پشت‌بام منازل روستایی و شهری، علاوه بر کاهش فشار بر شبکه در ساعات اوج مصرف تابستان، می‌تواند تولید پاک‌کنده و نزدیک به محل مصرف را تقویت کند. این امر تلفات شبکه را کاهش می‌دهد و هزینه توسعه خطوط انتقال را نیز کم می‌کند. در بسیاری از کشورها، نیروگاه‌های خورشیدی خانگی به یک صنعت فراگیر تبدیل شده‌اند که هم خانوارها را صاحب درآمد پایدار و هم به پایداری شبکه کمک کرده است. در ایران نیز ظرفیت حقوقی و سیاستی این موضوع در اسناد بالادستی از جمله قانون برنامه هفتم پیشرفت دیده شده و اکنون مسئله اصلی، تأمین مالی و اجرای بوموقع آن است.

از طرف دیگر مددجویان نهادهای حمایتی سال‌هاست از تسهیلات اشتغال خرد برای راه‌اندازی کسب‌وکارهای کوچک استفاده می‌کنند. تجربه نشان داده هر گاه این تسهیلات بوموقع، هدفمند و با نظارت کافی پرداخت شده، نرخ موفقیت طرح‌های افزایش یافته و وابستگی خانوار به کمک‌های نقدی کاهش یافته است. اکنون می‌توان این ظرفیت را در حوزه انرژی‌های خردپدیده‌پذیر به کار گرفت. نصب یک سامانه خورشیدی پنج کیلوواتی بر پشت‌بام یک خانه روستایی یا شهری، می‌تواند برق تولیدی را به شبکه بفرشد و برای خانوار درآمدی پایدار ایجاد کند. اگر این سیاست به‌صورت گسترده اجرا شود، هزاران نیروگاه کوچک در سراسر کشور

گزارش ۲

هادی اسماعیلی

سرویس اقتصادی۶۰۴۰۸۵۳۳

رفع ناترازی برقی تابستانی با پرداخت به‌موقع وام اشتغال مددجویان در سال ۱۴۰۵ ممکن است

توسعه خورشیدی در انتظار تأمین تسهیلات قانونی

شکل خواهد گرفت که مجموع تولید آنها در ساعات اوج مصرف تابستان، می‌تواند بخشی از ناترازی را جبران کند. به این ترتیب، مددجو از یک دریافت‌کننده صرف یارانه به یک تولیدکننده انرژی و مشارکت‌کننده در حل بحران ملی تبدیل می‌شود.

گره اصلی در این میان، موضوع تأمین مالی است. تسهیلات اشتغال مددجویان اگر با تأخیر پرداخت شود یا به دلیل محدودیت‌های بانکی تخصیص نیابد، عملاً فرصت طلایی توسعه خورشیدی مردمی از دست می‌رود. در سال‌های گذشته، برخی از طرح‌های اشتغال به دلیل تأخیر در ابلاغ منابع یا سختگیری‌های بانکی معطل مانده‌اند. در حالی که هزینه نصب سامانه‌های خورشیدی خانگی به یک صنعت فراگیر تبدیل شده‌اند که هم خانوارها را صاحب درآمد پایدار و هم به پایداری شبکه کمک کرده است. در ایران نیز ظرفیت حقوقی و سیاستی این موضوع در اسناد بالادستی از جمله قانون برنامه هفتم پیشرفت دیده شده و اکنون مسئله اصلی، تأمین مالی و اجرای بوموقع آن است.

از طرف دیگر مددجویان نهادهای حمایتی سال‌هاست از تسهیلات اشتغال خرد برای راه‌اندازی کسب‌وکارهای کوچک استفاده می‌کنند. تجربه نشان داده هر گاه این تسهیلات بوموقع، هدفمند و با نظارت کافی پرداخت شده، نرخ موفقیت طرح‌های افزایش یافته و وابستگی خانوار به کمک‌های نقدی کاهش یافته است. اکنون می‌توان این ظرفیت را در حوزه انرژی‌های خردپدیده‌پذیر به کار گرفت. نصب یک سامانه خورشیدی پنج کیلوواتی بر پشت‌بام یک خانه روستایی یا شهری، می‌تواند برق تولیدی را به شبکه بفرشد و برای خانوار درآمدی پایدار ایجاد کند. اگر این سیاست به‌صورت گسترده اجرا شود، هزاران نیروگاه کوچک در سراسر کشور

می‌گیرد که در زمینه توانمندسازی مددجویان

تسهیلات اشتغال مددجویان اگر با تأخیر پرداخت شود، نیاز به دلیل محدودیت‌های بانکی تخصیص نیاید، عملاً فرصت طلایی توسعه خورشیدی مردمی از دست می‌رود.

در همین راستا، بودجه وام اشتغال در قانون بودجه ۱۴۰۵ به ۱۰۰ میلیارد دلار از ۱۳۰ میلیارد دلار در سال ۱۴۰۴ کاهش یافته است. این رقم در مقایسه با بودجه سال ۱۴۰۳، ۵۶درصد کمتر است. این کاهش منابع، در این میان حیاتی است.

در همین راستا، بودجه وام اشتغال در قانون بودجه ۱۴۰۵ به ۱۰۰ میلیارد دلار از ۱۳۰ میلیارد دلار در سال ۱۴۰۴ کاهش یافته است.

این کاهش منابع، در این میان حیاتی است.